

בפני כב' השופטת ד"ר דרורה פלפל

בענין : מגדל חברה לביטוח בע"מ

התובעת

נ ג ד

1. Satin Air Freight
2. אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ
3. מ"ן מסוף מטענים ונטיוול בע"מ

הנתבעות

פ ס ק ד י נ

א. מהות התובענה

זוהי תובענה לתשלום פיצוי בגין נזק שאירע לחבית במשקל 100 ק"ג שהכילה כימיקלים רפואיים שהיו מיועדים ליצור תרופות. (להלן: "המטען"). המטען נשלח באמצעות הנתבעת מס. 1 (ת/11). והיה חלק ממטען קונסולידציה שנשלח באמצעות הנתבעת מס. 2 (ת/12). כשהגיע המטען לנתבעת מס. 3 רשמה זו הודעה על נזק שהיה כבר קיים לגרסתה בעת קליטת המטען על ידה. התובעת שילמה למבוטחי, ומכאן תביעתה.

ב. הפלוגתאות בין הצדדים

במהלך קדם המשפט הוצגו לדין הפלוגתאות הבאות:

- היעדר הודעה לנתבעת מס.2 והאם יש צורך למסור הודעה לנתבעת מס. 1
- מקום אירוע הנזק
- גובה הנזק
- אחריות מוגבלת
- ביטוח

לאחר תום עדי התביעה ובמהלך שמיעת הראיות עתרה הנתבעת מס. 2 לצרף פלוגתא נוספת לפלוגתאות שכבר הוצבו, והוא נושא של היעדר יריבות בינה לבין התובעת. ביהמ"ש דחה בהחלטה מנומקת את הבקשה. מאד התפלאתי והצטערתי, שלמרות החלטה זו, החליטה הנתבעת מס.2 להקדיש כ-5 עמודים מודפסים לנושא היריבות. במידה ידבר זה יישנה אטיל להבא הוצאות לטובת המדינה על הארכת הדיון. בשלב זה לא אתיחס לנושא זה.

ג. הודעה מוקדמת

1. הדיון החל

אין מחלוקת בין הצדדים כי על התביעה חלות הוראות אמנת ורשה. סעיף 26 לאמנת ורשה קובע:

"(1) קבלת הכבודה או הטובין ללא מחאה על ידי הנשגר משמשת חזקה לכך כי הטובין נמסרו במצב טוב ובהתאם למסמך ההובלה, כל עוד לא הוכח ההיפך.

(2) במקרה היזק, על הנשגר למחות בפני המוביל מייד עם גילוי ההיזק ולכל המאוחר תוך שלושה ימים מיום קבלת הכבודה, ותוך שבעה ימים מיום קבלת הטובין...

(3) כל מחאה תיעשה בצורת הסתייגות רשומה על גבי מסמך ההובלה או בהודעה אחרת בכתב שתישלח תוך הזמן הנקוב לצורך מחאה כזו.

(4) לא הוגשה מחאה תוך הזמנים הנקובים לעיל, לא תישמע כל תביעה נגד המוביל אלא אם היתה רמאות מצידו".

חוצה ההובלה ת/12 קובע כי מחאה כזו צריכה להיות מייד, ולא יאוחר מאשר 14 יום מיום קבלת הטובין.

אם נסכם את הכללים בהקשר להודעה החלים על המטען נשוא התובענה נבוא ונאמר כי תנאי שטר המטען, שהתכו לענין המועד על האמנה, האריכו את המועד הנקוב להודעה והעמידו אותו על 14 יום מיום קבלת

2. איזה הודעות היו במקרה הנוכחי?

בסיכומיה לא חולקת ב"כ התובעת כי שתי הנתבעות 1 ו-2 היו צריכות לקבל הודעה על הנזק, וכי הנתבעת מס. 1 לא קיבלה כל הודעה. לגירסתה, נמסרה הודעה מתאימה לנתבעת מס. 2 וזו מספקת, בנסיבות, גם לצורך מסירת ההודעה לנתבעת מס. 1. מה נמסר לנתבעת מס. 2?

הוגש המסמך נ/4. זה דוח השמאי גירון, הפותח בתרגום חופשי במלים: "ב-31.8.1987 התבקשנו ע"י מחלקת התביעות והביטוח של אל-על להתארגן לשמאות הקשורה במטען במטען של אבקה שהגיעה מארה"ב". הדוח ממשיך וקובע כי השמאי התבקש לערוך שמאות משותפת עם השמאי פצ'ניק מטעם המקבל. הוא עשה כן ונערכה שמאות משותפת. אצל המקבל בתאריך 7.9.1989.

הוגש ת/13 מכתב של השמאי פצ'ניק, שפעל כאמור מטעם המקבל לשמאי פרד גירון, שפעל כאמור מטעם הנתבעת מס. 2.

כותרת המסמך היא: נזק לחבית אחת של אבקה. בגוף המסמך נכתב כי מכיון שחברת הביטוח המעסיקה את השמאי פצ'ניק ביטחה את המשלוח הנזק, מציע פצ'ניק לגרון שיבדוק את החבית, בזמן שנח לו. עובדות אלה אינן מוכחשות. השאלה היא האם הן מהוות הודעת מחאה בדרך הדרושה לפי אמנת ורשה.

חשיבות המסמך נ/4 לתובעת הוא, כי במידה ומסמך זה ייחשב כהודעה כדיון, הרי בכך היא עמדה במנין הימים הדרוש לצורך הודעת מחאה על נזק עפ"י הוראות שטר המטען.

3. ישום הדין על העובדות

ברור מהדוחות ת/5 ו-נ/4 כי השמאים של התובעת והנתבעת מס. 2 ידעו על הנזק כבר ב-30.8 וב-31.8. יחד עם זאת דוחות הנזק נכתבו ב-25.11.1987 (ת/5) וב-23.12.87 (נ/4). כלומר רק בתאריכים אלה הודע, למי שמעוניין, היקף הנזק.

מכתב ראשון שנשלח לנתבעת מס. 2 הינו נ/5 מתאריך 10.1.1988 שבו התבקשה הנתבעת מס. 2 לסלק התביעה, ע"י התובעת.

לנושא הודעת המחאה התיחסתי כבר בהרחבה ב-ת.א. 28635/83 איילון חברה לביטוח בע"מ נ"י אלאימליה נתיבי אויר עולמיים של איטליה, בנזן הלשון:

"משמעותה של "מחאה" אינה תביעה של חברת ביטוח כנגד מוביל אווירי. האמנה קובעת שעל הנשגר למחות. יתכן לבוא ולפרש את האמנה בצורה רחבה ולאמר כי יכול שיהא זה מי מטעמו, אך בין זה לבין בקשה לסילוק תביעה ששולמה - עוד הדרך רבה. גם בדוח קליטת החריגים שערכה ממ"ן 8/נ, 9/נ בו צויינה הערה על נזק, ואשר העתק ממנו - הועבר לנתבעת 1, אינו רואה מחאה" במשמעות האמנה... המוביל האוירי זכאי לדעת במפורש וברחל בתך הקטנה שצד ניזוק יש לו מענות נגדו דווקא, ולא נגד מישהו אחר בשרשרת שטיפל במטען אחריו. מעצם רישום ההערה על מסמכי ממ"ן אפילו הועבר העתק למוביל האוירי, אין בו כדי להבהיר לו, שבעיני נזק מסוים דווקא הוא האחראי לנזק".

בהתעלמי לרגע מנושא דרישת הכתב ומשמעותו, הריני לקבוע כי לא הוכחה בפני מהות ההודעה שנמסרה לנתבעת מס. 2. כל שהוכח הוא כי הן התובעת והן הנתבעת מס. 2 היו מודעות לכך שיש נזק ושלחו שמאים לבדוק את הנזק. קשה לאמר שהתמלא העקרון אותו קבעתי בהחלטתי דלעיל, שהמוביל האוירי זכאי לדעת ברחל בתך הקטנה שהוא זה "שמואשם" בנזק שקרה. עצם העובדה שנשלח שמאי מטעם הנתבעת מס. 2 אין בו כדי לאשר שהיתה הודעה במתכונת הקבועה באמנה, אלא שמאי נשלח כדי שיוכל, בין היתר, לבדוק מיידית את המצב בשטח, כדי למנוע, במידת הצורך, לאחר מכן מענות שאינן עולות בד בבד עם בדיקה כזו.

חשיבות בדיקה מיידית כזו עולה אכן מהדוחות השונים שהגישו שני השמאים. בעוד שמאי הנתבעת מס. 2 הגיע למסקנה, נכון למועד הגשת הדוח שלו שהנזק אירע אצל הנתבעת מס. 3, הרי השמאי של התובעת הגיע נכון להגשת הדוח שלו למסקנה שהנזק אירע לפני הגעת המטען לממ"ן. דוח שמאי התובעת הינו מתאריך 25.11.1987, דהיינו מספר חודשים לאחר הגעת המטען, כך שאפילו הועבר לידיעת התובעת בשלב הוצאתו, חלפה אז כבר התקופה הנקובה להודעה באמנה.

במאמר מוסגר אציין כי קראתי בעניין ובעיון את החלטת ביהמ"ש המחוזי בהרכב השופטים המכובדים: חג' יחיא, גרוס וקדמי, בעניין דרישת הכתב הנחוצה במשלוח הודעת מראה עפ"י אמנת ורשה (ע"א(ת"א) 138/88 ק.א.ל. קוי אויר לפטען בע"מ נ' מלכין אלקטרוניקס אינטרנשיונל בע"מ, פ"מ תש"ן כרך א' בעמ. 365). החלטות ביהמ"ש המחוזי הינן מנחות. הפועל היוצא הוא שפסקי הדין של ביהמ"ש המחוזי צריכים לשכנע את הערכאה קמא, שזו אכן הדרך הנכונה לפירוש האמנה. עם כל הכבוד והענווה לא השתכנעתי שדרישת הכתב הינה תנאי בל יעבור, בכל מקרה, כדי לעמוד בדרישות האמנה. אמנת ורשה מספר רב של פרשנים לה, במדינות השונות. לפחות חלק מהם

בדעה, כי ייתכנו מקרים בהם אם ידע המוביל האוירי אודות הנזק, ידע אודות היקפו, ידע אודות "האשם" המיוחס לו ופעל לפי כל זה, אפילו אם לא היתה מחאה בכתב, הרי טענת היעדר הכתב לא תישמע ממנו. נראה לי כי דעה עקרונית כזו צריכה להנחות ולהיות מיושמת גם בארץ בפירוש האמנה. השאלה שתיוותר תהיה שאלה עובדתית גרידא. דהיינו האם בנסיבות מקרה נתון ניתן לטעון היעדר כתב והטענה תתקבל, או שמא לא כך יהיה הדין.

לאור נסיבות מקרה זה נראה שלא ניתן היה לטעון מניעות או היעדר תום לב בעמידה על זרישת הכתב, מכיון שכאמור, לא הוכח בפני מה הודע לנתבעת מס. 2.

הפועל היוצא הוא שאני קובעת כי הנתבעת מס. 2 לא קיבלה הודעה כדיון. לאור זאת מתייתר הדיון בסוגיה האם יש לראות הודעה לנתבעת מס. 2 כהודעה לנתבעת מס. 1, והתוצאה היא שגם נתבעת זו לא קיבלה הודעה כדיון.

לאור כל האמור לעיל, ומכיון שהודעת המחאה מהווה תנאי מוקדם לאפשרות שכלול התביעה כנגד הנתבעות 1 ו-2, ומכיון שתנאי מוקדם זה לא הוכח, אני דוחה את התביעה כנגד שתי נתבעות אלה.

ד. מקום אירוע הנזק

לשאלה זו השפעה על אפשרות חבותה של הנתבעת מס. 3. קשה להשיב על שאלה זו במקרה הנוכחי. מה שכן ניתן לאמר לפחות לגבי הנתבעת מס. 3, ששוכנעתי שהנזק לא אירע אצלה. לפי חו"ד השמאים הנזק אירע כתוצאה מפגיעת חפץ חד בחבית, קרוב לדודאי שיני מלגזה, אם כי השמאי פצי'ניק לא שולל באופן מוחלט אפשרות של חפץ חד שהיה מונח ליד המטען בעת ההובלה ע"י הנתבעת מס. 2. המדובר בחבית אחת מתוך מספר חביות. (ר' עדות עזרא לוי ע.ה. 3 בעמ. 8-10 לשיובת 27.2.1991). הנתבעת מס. 1 מקבלת משטחים, היא מעמיסה עליהם את המטען ומעבירה אותם לנתבעת מס. 2 לצורך הטענה במטוס. בצורה כזו נמסר המטען הלאה לנתבעת מס. 3. מסתבר שזו מיד עם קבלת המטען דווחה על נזק (ת/3) בחבית. מסתבר גם מהעדויות שהרישומים שמבוצעים בדר"כ בממ"ן הינם רישומים קפדניים במיוחד.

אם איש ממ"ן ראה את הנזק מיד עם הגיע המטען, הרי היה זה נזק גלוי לעיון, שניתן היה לגלותו בשלבים קודמים, אם היה בהם. מעדות העד רבון מטעם הנתבעת מס. 3 עולה כי במידה ותוך כדי הקליטה היה קורה נזק, כי אז אנשי ממ"ן היו ממלאים דוח נזק. דוח כזה אינו

קיים בתיק.

אני ערה להשערה אותה העלתה ב"כ הנתבעת מס. 2 בסיכומיה שמא עובד ממ"ן הוא זה שגרם לנזק ברם לא ערך רישום על כך. השערה זו אפשרית כמו ההשערה שחפץ חד שהיה במטוס אל-על הוא זה שגרם לנזק. סה"כ במקרים בהן העדויות הן נסיבתיות, ניתן לנסות ולשכנע את ביהמ"ש שהתקיים מצב זה או אחר, אבל לא השתכנעתי ממכלול הראיות והאפשרויות שהעלה כ"א מהצדדים, במידה הנחוצה במשפט האזרחי, כי למרות הרישום שהמטען הגיע נזוק, הוא לא הגיע כך והנזק קרה כשהמטען היה בשליטתה של הנתבעת מס. 3.

הפועל היוצא הוא שאני דוחה, כבר בשלב זה, את התביעה כנגד הנתבעת מס. 3 גם כן.

לאור קביעותי לעיל, אין צורך לדון בשאר הפלוגתאות שהוצבו לדיון.

אשר על כן אני דוחה את התביעה כנגד כל הנתבעים.

התובעת תשלם לכל אחד מהנתבעים הוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 1,200 ש"ח. הסכום ישא ריבית והצמדה כדיון.

במעמד

ניתן והודע היום

ד"ר דרורה פלפל, שופטת